

Profesor dr hab. Franciszek Szlosek

Profesor Franciszek Szlosek¹ - doświadczony badacz, wspaniały nauczyciel i wychowawca

Profesor dr hab. Franciszek Szlosek jest szczególnie cenionym, szanowanym i powszechnie znanym w kraju i poza granicami Polski pracownikiem naukowo-dydaktycznym - nade wszystko zaś wspaniałym człowiekiem. Urodził się 1 października 1943 roku w Buczkowicach koło Bielska-Białej. Po ukończeniu 7-klasowej szkoły podstawowej w 1957 roku rozpoczął naukę w zasadniczej szkole zawodowej, a następnie Technikum Przemysłowo-Pedagogicznym w Warszawie, które ukończył w 1965 roku.

W tym też roku podjął studia na Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Ekonomii Politycznej. Wydarzenia w 1968 roku sprawiły, że zmuszony został do przerwania tych studiów. Jednakże studia ekonomiczne ukończył w systemie zaocznym w 1972 roku w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie. Dwa lata wcześniej, to jest w 1970 roku rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej, które ukończył w 1974 roku. Zarówno studia ekonomiczne, jak i techniczne wpłynęły na dalszą pracę i przyszłą karierę zawodową Jubilata. Nieprzerwane i głęboko umotywowane zamiłowanie do zawodu nauczyciela przyczyniło się do podejmowania kolejnych wyzwań zawodowych, edukacyjnych i organizacyjnych, a także zdobywania stopni naukowych.

Ponadto wykonywana praca nauczyciela zawodu w Zespole Szkół Zawodowych im. S. Starzyńskiego w Warszawie w latach 1967-1970 oraz podjęta po studiach praca wykładowcy przedmiotów technicznych, a także zastępcy dyrektora, a następnie dyrektora Zespołu Szkół Budowy Traktorów w Warszawie-Ursusie (w latach 1971-1985) wpływały znacząco na rozwój zawodowy oraz edukację młodzieży i kadry nauczycielskiej.

Nieprzerwane zamiłowanie i chęci Jubilata związane z nauczaniem młodzieży oraz doskonaleniem kadr nauczycielskich sprawiły, że podjął w 1985 roku pracę na stanowisku kierownika Zakładu Przedmiotów Zawodowych w Instytucie Kształcenia

---

Dokonywania naukowe i dydaktyczno-wychowawcze Prof. F. Szloska opisane zostały wcześniej w publikacjach: T.W. Nowacki, J. Kunikowski, *Profesor Franciszek Szlosek - nauczyciel, badacz i wychowawca*, s. 11-17; N. Nyczkało, *Twórcze poszukiwania, umiejętności pedagogiczne oraz rozwój innowacyjny Profesora Franciszka Szloska*, s.23-38, (w:) *Nauka - Edukacja - Wychowanie*, red. T. Zacharuk, N. Nyczkało, J. Kunikowski, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Siedlce 2011.

Źródło: Інноваційність у науці і освіті: наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / ш.В. Кремень, З. Куніковські, Н. Нічкало (ред.); Хмельницький національний університет. - К.: Богданова А.М., 2013. - 8-13 с.

Nauczycieli w Warszawie. Pełniąc tę ważną i odpowiedzialną funkcję - do końca 1990 roku, odpowiadał za doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych w skali całego kraju.

Doktorat uzyskał Franciszek Szlosek w 1984 roku w Instytucie Badań Pedagogicznych w Warszawie, gdzie był słuchaczem studiów doktoranckich. Ten stopień naukowy zdobył na podstawie rozprawy doktorskiej na temat: „Przygotowanie a praca nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych”. Promotorem był prof. zw. dr hab. Zygmunt Wiatrowski.

W całym dotychczas prezentowanym okresie na szczególne wyeksponowanie zasługują również podejmowane przez Jubilata zadania badawcze, które są ważnym przedsięwzięciem w rozwoju i dorobku naukowym. W latach 1980-1985 brał udział w badaniach zespołowych realizowanych w ramach Programu Węzłowego 11.4. pt.: „Przygotowanie a praca i doskonalenie nauczycieli szkół zawodowych”. Z kolei w latach 1985-1990 był członkiem Zespołu Bydgoskiego (koordynator II st.), który prowadził szerokie badania w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych (C.P.B.P.) 08.17. nt.: „Kształcenie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych”.

Efektom tych badań jest opracowany przez Jubilata raport z badań „Kształcenie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów mechanicznych” (Bydgoszcz 1989) oraz dwie charakterystyki zawodowe: nauczyciela przedmiotów mechanicznych i instruktora praktycznej nauki zawodu - „Charakterystyki kwalifikacji nauczyciela szkół zawodowych” (opracowanie zespołowe pod redakcją Z. Wiatrowskiego i E. Podoskiej-Filipowicz, Bydgoszcz 1990).

Profesor opracował ponadto monografie: „Przygotowanie a praca nauczyciela przedmiotów zawodowych” (Warszawa 1988); „Doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych w Polsce i Czechosłowacji” (Warszawa 1988); „Psychologiczne i pedagogiczne wyznaczniki procesu kształcenia zawodowego” (Warszawa 1990).

W swojej działalności badawczej Prof. Franciszek Szlosek podejmował interesujące badania dotyczące efektywności przygotowania zawodowego. Wpisuje się tu również rozprawa doktorska, także prowadzone badania nad sylwetką nauczyciela liceum technicznego oraz eksperymentalne badania wpływu metod aktywizujących na skuteczność doskonalenia zawodowego dorosłych. Pod koniec lat 90. był członkiem zespołu badawczego realizującego grant Komitetu Badań Naukowych dotyczący kształcenia modułowego w edukacji zawodowej.

Powszechnie znane są i wysoko cenione również takie opracowania Profesora, jak: „Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych” (Radom 1995, 1996, 1997, 1998); „Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli w Polsce” (Radom 1995).

W swoich badaniach i publikacjach Profesor zawsze miał na uwadze kształtowanie nowoczesnego modelu edukacji zawodowej, w którym uwzględniane powinny być nowe warunki rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz technologicznego. Zwracał szczególną uwagę na: cele oświaty i edukacji zawodowej; ogólne i szczegółowe cele dydaktyczne; rolę wykładowcy w procesie nauczania-uczenia się zawodu; treści nauczania, ich sens i możliwości strukturalizowania; metody nauczania; metody kontroli i oceny w procesie edukacji zawodowej.

Na podkreślenie zasługuje to, że niezależnie od intensywnie prowadzonych badań Profesor wypełnia odpowiedzialne funkcje edukacyjne, wychowawcze i organizacyjne, w które wpisuje się wykonywana przez cztery lata (1988-1991) funkcja redaktora naczelnego ogólnopolskiego czasopisma „Szkoła Zawodowa”. Jest ponadto redaktorem naczelnym czasopisma specjalistycznego „Biuletyn Nauczyciela Szkoły Zawodowej”. Dużym wyzwaniem i doświadczeniem Jubilata było nadzorowanie, w latach 1991-1993 z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości szkół zawodowych przy zakładach poprawczych.

Pracę habilitacyjną na temat: „Dydaktyka oświaty zawodowej - na podstawie oświaty zawodowej Polski” obronił w 1997 roku w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Oświaty Zawodowej Akademii Nauk Pedagogicznych w Kijowie. Praca ta została oceniona szczególnie wysoko zarówno przez profesorów, recenzentów z Polski, jak również profesorów, recenzentów z Ukrainy - o czym napisano w charakterystyce twórczych poszukiwań Jubilata. Widać wyraźnie, że po obronie pracy habilitacyjnej, na fundamencie swojego rozwoju naukowego nie tylko kontynuował realizację swoich konceptualnych idei i metodyk, ale i wychodził na wysoki poziom swej działalności naukowej. Świadczy o tym rozwój kultury metodologicznej, podejmowanie nowych, śmiałych eksperymentów oraz aktywny udział w rozwoju naukowym szkół, o prognostycznym ukierunkowywaniu prac naukowo-badawczych.

Przedmiotem zainteresowania naukowego Prof. Franciszka Szloska, zarówno przed i po doktoracie, jak i po habilitacji jest głównie pedagogika pracy, pedeutologia i dydaktyka, a w szczególności takie jej obszary, jak kształcenie zawodowe, problematyka nauczyciela szkoły zawodowej, doskonalenie zawodowe oraz doradztwo zawodowe. Ponadto, w ostatnich latach Profesor zajmuje się systematycznie metodologią badań oświatowych.

W swojej działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej Profesor Franciszek Szlosek przeszedł wszystkie szczeble w szkolnictwie wyższym. W latach 1993-1999 był adiunktem i prodziekanem ds. nauki na Wydziale Nauczycielskim Politechniki Radomskiej, współzałożycielem Wyższej Szkoły Umiejętności Pedagogicznych i Zarządzania i jej rektorem w latach 1997-2000, współzałożycielem Wyższej Inżynierskiej Szkoły Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy w Radomiu i jej pierwszym rektorem w 2002 roku, od 1 października 2000 r. do 30 września 2003 roku profesorem nadzwyczajnym Akademii Świętokrzyskiej i kierownikiem Katedry Teorii Rozwoju Zawodowego. Następnie, w latach 2003-2005, profesorem nadzwyczajnym Akademii Podlaskiej w Siedlcach i zastępcą dyrektora Instytutu Pedagogiki ds. Nauki. Obecnie jest profesorem Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, dyrektorem Instytutu Pedagogiki.

Aktywność naukowa i uznane kompetencje merytoryczne, zwłaszcza realiów polityki oświatowej stały się bezpośrednią przyczyną powoływania Jubilata do następujących komitetów, komisji i rad naukowych:

- członek Prezydium Zespołu Pedagogiki Pracy Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN - od 1990 r.;
- członek zagraniczny Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy - od 1999 r.

- prezydent „Towarzystwa Naukowego Polska - Ukraina” od roku 2003;
- ekspert w Międzyresortowym Zespole ds. Prognozowania Popytu na Pracę funkcjonującym przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych;
- członek Komisji Głównej Olimpiady Wiedzy Technicznej;
- członek rad naukowych: w Instytucie Kształcenia Zawodowego w latach 1983–1990; w Instytucie Kształcenia Nauczycieli; na Wydziale Nauczycielskim Politechniki Radomskiej; w Wyższej Szkole Umiejętności Pedagogicznych i Zarządzania; w Wyższej Inżynierskiej Szkole Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy; w Akademii Świętokrzyskiej; na Wydziale Humanistycznym Akademii Podlaskiej;
- członek Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej i przewodniczący Senackiej Komisji ds. Finansów Uczelni.

Prof. dr hab. Franciszek Szlosek jest ściśle związany z realną pracą zawodową nauczycieli (był członkiem Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Pracy) i przysłałą pracą młodych adeptów nauki. Cechuje go we współpracy z podopiecznymi - jak stwierdził prof. zw. dr, dr hsc. Tadeusz W. Nowacki - wiele pozytywnych nastawień:

- jest bardzo odpowiedzialny i słowny, w procesach współpracy stanowi zawsze pewny punkt co do jasności wykonywanych zadań, jak i ich terminowości;
- jest świetnym organizatorem, pamiętającym o najdrobniejszych szczegółach, a jednocześnie nietracącym z oczu generalnego celu działalności;
- jest opiekunem „spolegliwym”, dbającym zarówno o studentów, jak i pracowników naukowych szukających u niego pomocy;
- posiada duże zasługi w dziedzinie współpracy naukowej z zagranicą.

Od 1994 roku Profesor jest organizatorem cyklicznej (odbywającej się co dwa lata) konferencji międzynarodowej pod nazwą: „Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli”, od 2000 roku organizatorem Szkoły Metodologicznej - Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego. Spotkania tego Seminarium odbywały się systematycznie dwa razy w roku (tygodniowe w sierpniu, w Zuberku na Słowacji, a od 2010 r. we Lwowie na Ukrainie oraz 3-dniowe spotkania na przełomie stycznia i lutego w Ustroniu). Obecnie realizowane są spotkania zimowe w Ustroniu. Jest również głównym organizatorem międzynarodowej konferencji naukowej - Forum Polsko-Ukraińskiego, o cyklicznych dwuletnich spotkaniach na przemian w Polsce i na Ukrainie. I Forum Polsko-Ukraińskie odbyło się w Ustroniu w 2005 roku, II Ukraińsko-Polskie Forum zorganizowane zostało się w Kijowie w 2007 roku, III Polsko-Ukraińskie Forum odbyło się w Warszawie - Zamościu w 2009 roku. Kolejne IV Polsko-Ukraińskie Forum naukowe odbyło się na Uniwersytecie Narodowym im. B. Chmielnickiego w Czerkasach w 2011 roku. Natomiast V Forum Naukowe polskich i ukraińskich pedagogów odbyło się na Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w dniach 23-25 września 2013 r. W ramach forów Profesor zorganizował wiele wystaw dorobku pedagogów polskich i ukraińskich, w tym między innymi: dorobku Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy w Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN w Warszawie 2005 r. Natomiast w 2007 roku zorganizowana została wystawa dorobku polskich pedagogów w Kijowie.

Jubilat jest autorem ponad 430 publikacji, które są wynikiem systematycznie realizowanych badań naukowych i pokłosiem organizowanego Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego i Forum Polsko-Ukraińskiego oraz pisanych prac monograficznych, podręcznikowych i słowników. Spośród wydanych znane są najbardziej: *Przygotowanie a praca nauczycieli przedmiotów zawodowych* (1987); *Pedagogiczne i psychologiczne wyznaczniki kształcenia zawodowego* (1990); *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych w wybranych krajach świata* (1992); *Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych* (1995, 1996, 1997, 1998); *Podręczny słownik nauczyciela kształcenia zawodowego - współautor* (1997); *Psychologiczne i dydaktyczne aspekty kształcenia dorosłych* (1998); *Edukacja nauczycielska* (1998); *Menedżment i organizacja* (2000); *Kształcenie nauczycieli a reforma systemu edukacji w Polsce* (2000); *Badanie - Dojrzewanie - Rozwój. Na drodze do doktoratu - trzynastcie wydań (od 2002 do 2013 r.)*; *Kształcenie zawodowe w Polsce i na Ukrainie - współautorstwo z prof. N. Nyczkało* (2009); *Kształcenie ustawiczne do wielokulturowości - współredakcja z prof. T. Lewowickim* (2009); *Metodologia badań oświatowych* (w druku) . . . . ; *Edukacja - Praca - Kariera. Praca wydana na 40-lecie Polskiej Pedagogiki Pracy - współredakcja z prof. H. Bednarczykiem* (2013).

Profesor tłumaczy również książki z języka ukraińskiego na język polski, m.in.: Iwan A. Ziazun, *Mistrzostwo pedagogiczne*, Warszawa - Radom 2005; Nelli G. Nyczkało i Franciszek Szlosek, *Kształcenie zawodowe w Polsce i na Ukrainie na tle przemian*, Warszawa 2008 (tłumaczenie części książki dotyczącej przemian na Ukrainie, wykonanej przez prof. N.G. Nyczkało); oraz książek - N.G. Nyczkało, *Kształcenie zawodowe i pedagogiczne na Ukrainie. Myśli i koncepcje*, Warszawa - Radom 2010 oraz Wasyl G. Kremień, *Filozofia antropocentryzmu w edukacyjnej przestrzeni*, Warszawa 2011.

Publikacje Profesora Franciszka Szloska w sposób szczególny przyczyniają się do rozwoju i doskonalenia kadry pedagogicznej nie tylko w Polsce. Natomiast zamiłowanie i przywiązanie do pięknych stron rodzinnych sprawiło, że podjął się napisania książki po tytule: *Dwa oblicza Beskidu Śląskiego* (wydane w 2013 r.).

Jubilat brał także udział we wszystkich ogólnopolskich i ponad 40 międzynarodowych konferencjach poświęconych zwłaszcza pedagogice pracy, dydaktyce, pedeutologii, systemowi kształcenia nauczycieli i podwyższaniu kwalifikacji. Będąc ekspertem w tej dziedzinie, proszony był o wygłaszanie referatów naukowych, m.in.: w Bratysławie *Wzdelowanie uczyteli odbornych predmetow w Polsko* (1989); w Wiedniu *Berufspedagogik und Arbeitspedagogik* (1990); w Leningradzie *Powyzszanie kwalifikacji prepadawatielej profesijnych predmetow w Polsce* (1991); w Kijowie *Reforma sistemi oswity w Polsce* (1999); w Kijowie *Reforma poslegimnazjalnoj oswity w Polsce* (2000); we Lwowie *Wikoristanja zasobiw multimedia u profesjonalnoj oswity* (2002); w Kijowie *32 lata pedagogiki pracy w Polsce* (2004); *Od europejskich do polskich ram kwalifikacyjnych* (2010), Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy; Uniwersytet Pedagogiczny im. Dragmomanowa; *Kariera naukowa drogą do elity społecznej* (2012), Uniwersytet im. Dramanowa.

Jubilat niezwykle wysoko ceni sobie współpracę z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, prof. dr. hab. Jerzym Buzkiem w ramach Projektu „Zrównoważony rozwój - debiut naukowy 2010-2011”. Ponadto w latach 2011-2012 Profesor był

kierownikiem projektu „Współpraca szkoły z rodzicami/opiekunami” - prowadzonego w ramach badań „Kapitału ludzkiego”, Projekty IX: działanie 9.1. W uznaniu zasług naukowo-dydaktycznych otrzymał w 2011 roku Certyfikat nr 10 - *Ambasador innowacyjnych idei i praktyk pedagogicznych*, nadany przez Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, który podpisali dyrektor Centrum Janusz Moos i Konsul Honorowy Wielkiej Brytanii - Małgorzata Brzezińska.

Profesor znany jest z wnikliwości, pomysłowości, niesienia pomocy młodej i rozwijającej się kadrze naukowej. Jest promotorem 2 prac habilitacyjnych (w Instytucie Pedagogiki Psychologii Oświaty Zawodowej w Kijowie, gdzie także w przypadku prac habilitacyjnych są promotorzy), wykształcił 12 doktorów, ponad 1200 dyplomatów, w tym około 1000 magistrów. Recenzował 8 prac habilitacyjnych oraz był recenzentem 4 doktoratów honoris causa: prof. Tadeusza W. Nowackiego, prof. Stanisława Kaczora, prof. Zygmunta Wiatrowskiego, prof. Jerzego Niemca. Był także recenzentem 31 prac doktorskich i ponad 50 recenzji książek i opracowań monograficznych.

W uznaniu zasług za wieloletnie osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i naukowej Prof, dr hab. F. Szlosek był wielokrotnie wyróżniany nagrodami I i III stopnia Ministra Edukacji, Dyrektora Instytutu Kształcenia Nauczycieli oraz nagrodami rektorskimi I i II stopnia, m.in.: Rektora Politechniki Radomskiej, Rektora Akademii Podlaskiej oraz nagrodami I stopnia Rektora Akademii Pedagogiki Specjalnej.

Odnaczony został także odznaczeniami państwowymi i resortowymi: Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem „Za Zasługi dla Nauki” nadanym przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy, Medalem im. K. Uszyńskiego „Za Osiągnięcia Naukowe we Współpracy Polska-Ukraina”; Medalem Grigoria Skoworody Za Zasługi w Rozwoju Teorii i Metodologii Kształcenia Zawodowego oraz Współpracy Polsko-Ukraińskiej; Medalem „Za Zasługi dla rozwoju Uniwersytetu im. Bogdana Chmielnickiego w Czerkasach ” nadanym przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy.

Szczególnym wyróżnieniem dla dostojnego Jubilata jest uzyskanie w 2013 roku zaszczytnego tytułu Doktora HONORIS CAUSA Chmielnickiego Narodowego Uniwersytetu.

Profesor posiada także Medal „Za Zasługi dla Siedleckiej Humanistyki im. Księżnej Aleksandry Ogińskiej”, Medal „40-lecia Zespołu Szkół Zawodowych w Ursusie”, Medal „Za Zasługi dla Przemysłu Ciągnikowego w Polsce” oraz Medal „40-lecia Akademii Podlaskiej”.

Jubilat jest żonaty z Bożenną z domu Niedziałek, ma troje dzieci: syna Roberta i córki: Marzenę i Monikę, synową Monikę, zięciów Andrzeja i Adama oraz siedmioro wnucząt: Janusza, Marka, Weronikę, Michała, Szymona, Jakuba, Kajetana.

Prof. zw. dr, dr hab. hsc. Nella G. Nyczkało
Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy
Prof. zw. dr hab. Jerzy Kunikowski
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach